

Liberec rozpuštěný a opuštěný

Dvacet osm nadšenců z Liberce i mimo něj, to byl neočekávaný počet odborníků a laiků, kteří se sešli 2.10. 2011 u bunkru v Lucemburské ulici na procházku po „libereckém Bejrútu“. Společnou akcí přišli oslavit Den architektury a dát najevo, že jim není lhostejný osud jedné specifické liberecké části.

Rozpadlou a poloopuštěnou čtvrtí mezi palácem Nisa, svatým Antonínem a soudem, územím, které jedni zatracují, jiní milují pro jeho jedinečný původní ráz, provázeli členové občanského sdružení „Zbytek“: Ruda Hulka, předseda spolku a místní rodák, Jiří Žid, místopředseda a architekt, a Jiří Jand'ourek, architekt a asistent zdejší fakulty architektury a umění.

Nejprve u paláce Nisa průvodci pohovořili o osídlování zmíněné části Liberce a vzniku prvních manufaktur kolem zdejšího ramene řeky Nisy. Pozdější stavba železnice však zcela změnila urbanismus města, přemístila průmysl a toto řemeslné centrum pomalu upadlo v zapomnění. Zatímco jiné čtvrti vzkvétaly, zde domy chátraly, mnohé z nich byly zbourány, až zde zůstal zakonzervován jen „zbytek“ staré zástavby. „Každé liberecké vedení bralo toto území jen jako přítěž, za kterou se musíme stydět a proto ji bylo nutno zbourat“, vzpomíná na nešťastnou minulost Ruda Hulka.

Výklad průvodců pomalu přechází v otevřenou diskusi, minulost střídá současnost a jisté obavy z budoucnosti. Skutečně je řešením vybourání starých domů a jejich náhrada novými developerskými stavbami mimo měřítko? Nebo mezi „zbytek“ dostavět domy měřítkově stejné a jedinečný charakter zachovat? „Specifický charakter území není jeho prohrou, ale jeho příležitostí“, zakončuje diskusi, která by se dala nazvat „co s ním“, Jiří Jand'ourek.

Procházka pokračuje přes Papírák na městské terasy, tedy už jen z části městské. Rozprodány mezi několik vlastníků jsou dnes oploceny, schody pobourány, zkrátka zneprůchodněny. Liberec nemá hradby jako jiná města, které by revitalizoval v parky, ale má tyto jižní terasy na terénním zlomu nad ulicí Lucemburskou. Vedou na ně několikately klikaté kamenné schody, dole se rozprostírá starý Liberec a v dálce se tyčí Ještěd. Tady, několik kroků od Pražské, si uvědomujeme, jak blízko je k absolutnímu centru a jak dlouho lidé volají po parku přímo ve městě. Místo, kde se konávaly happeningy, výstavy a přehlídky, je však další promarněnou libereckou příležitostí.

Po zastávce u svatého Antonína a po debatě o boji „Zbytku“ za vytvoření tržnice v prostoru před kostelem a klidové zóny na terasách, vstřícnosti minulého (myšleno toho krátkého) či neochotě současného politického vedení pokračujeme po zlomu ke klasicistnímu domu se slibovanou rohožnou z Obecního domu. Stojíce v blízkosti rohožky pozorujeme Brunelleschiho perspektivním přístrojem (vyrobeným vlastnoručně Jiřím Židem) virtuální návrh opravených teras i s kavárnou. Jak lákavá je představa sedět zde a popíjet kávu, jak obtížné je ji uskutečnit.

Raději si jdeme prohlédnout Rudovu kouzelnou zahradu s antickou hlavicí, sice ještě není dokončena, ale pohled je to mnohem pozitivnější. Kolem placatého domu pak odcházíme do čtvrti Na Ladech. Ta narozdíl od čtvrti předešlé má to štěstí, že jí město nechalo opravit cesty a chodníky, a kupodivu celkem kvalitně.

Procházka rozpuštěným a opuštěným Libercem vrcholí v bohem zapomenutém kostele Máří Magdalény. Útroby klášterního svatostánku pro kapucíny, jež spolu s jeho kabátem po léta chátrají, mohlo spatřit jen několik málo současných a to pravděpodobně jen při takovýchto ojedinělých příležitostech. Maxi Kühne, jak dlouho již čekáme, až se tvůj zchátralý kostel opět otevře široké veřejnosti?!

Vycházka je u konce, ještě potlesk zúčastněných a slovo závěrem. Vysloví jej za všechny Ruda Hulka a tím celou vycházku shrne do varovného avšak výstižného citátu: „K tomu, aby vznikaly špatné věci stačí, když dobré věci mlčí.“

autor: Jana Medlíková, architekt
odkazy: www.zbytek.eu